

40 ÅRS ERFARING skal inspirere fremtidens arbejdsliv

Hvad giver mening i arbejdslivet, og hvad vækker frustrationer? Det har to sociologer og en ledelseskonsulent sat sig for at undersøge. Resultatet kan læse i bogen 'Arbejdet forstået baglæns', hvor også it-folk er repræsenteret.

Af Stine Nysten
[sny@prosa.dk]

Kan man lære noget af at få 128 mennesker fra 12 forskellige faggrupper – herunder it-professionelle – til se tilbage på 40 års arbejdsliv? Det mener de tre forskere, der på baggrund af interview med blandt andre 13 pensionerede PROSA-medlemmer har skrevet bogen 'Arbejdet forstået baglæns'. En bog, som de håber, vil være et kvalificeret indspark i debatten om, hvad et godt arbejdsliv er.

Pionerånd

De interviewede it-folk var alle en del af den helt nye fagdannelse, der opstod med indførelsen af elektronisk databehandling. Flere var med, da Regnecentralen og Datacentralen opstod. Andre, da finanssektoren tog de første spæde EDB-skridt.

"Jeg begyndte på et datacenter i 70'erne, som var helt nyt. Jeg blev ansat uden nogen som helst erfaringer med EDB, for min baggrund var et medicinstudium. Mennår man havde vist, at man havde styr på et område, begyndte man at lave noget inden for et nyt felt. Gennemsnitsalderen var 26 år. Det var fest og farver over det hele", fortæller en af it-folkene om it-fagets begyndelse.

Organisationskulturen var åben, uformel og samarbejdsorienteret.

"Der har været meget lidt hierarki og meget arbejde i teams og grupper. Det var først 2-3 år, før jeg holdt op, at jeg mødte kravet om en titel. Med få undtagelser har vi altid hjulpet hinanden. For mig er det værdifuldt, at man kan få idéer i gruppen og diskutere løsningerne", lyder det fra en af it-folkene.

Tøjlede strammes

Men de oplevede også de fusioner, opkøb og fyringer, som it-branchen gennemgik. Det blev normen at lancere ufærdige systemer og fejlrette hen ad vejen i stedet for at lancere gennemtestede systemer. Især indførelsen af strammere ledelsessystemer svækkede med tiden begejstringen, viser it-folkene citater:

"Jeg blev engang kaldt ind til en samtale med min chef om min effektivitet. Hun kunne se på tallene, at jeg lavede for få fejlretninger i forhold til mine kollegaer. Jeg forklarede hende, at man skulle se på antallet af færdige moduler, som var testet for fejl, for at få noget meningsfuldt ud af det. Tit kan cheferne, der er usikre i jobbet, for-

lange endnu flere mere eller mindre meningsløse målinger".

Dårlig ledelse

Overordnet konkluderer forfatterne, at gode kollegaer og sociale relationer samt muligheden for at udvikle sig fagligt og have kontrol over sine arbejdsvilkår er elementer, der har gjort arbejdet meningsfyldt for de interviewede. Den mest bemærkelsesværdige forandring hen over tid har handlet om ledelse.

"God ledelse var efterspurgt, men relativt sjælden. Dårlig ledelse var klart dominerende i mange beretninger. Faktisk var dårlig ledelse det hyppigst nævnte aspekt, når man spurgte til, hvad der har givet arbejdet sine negative sider", lyder det i bogens konklusion.

Og selv om der i bogen skues tilbage, er der et fremadrettet budskab, understregede en af forfatterne, kultursociolog Mads Christoffersen, til A4 Arbejdsliv, da bogen blev udgivet:

"68-generationens erfaring er blandt andet, at vi skal tilbage til de friere former og fladere hierarkier og tilbage til en mere begavet, inkluderende og livsorienteret ledelsesindsats".

"Find dig ikke i ringe chefer"

PROSA-medlem Peter Ussing har over 40 års erfaring i it-branchen. Han var oplægsholder, da bogen 'Arbejdet forstået baglæns' blev præsenteret på en konference i Fællessalen på Christiansborg i slutningen af september. Prosabladet har spurgt ham, hvad vi kan lære af bogen.

Af Stine Nysten
[sny@prosa.dk]

Giver det mening at skue tilbage, som bogen har gjort?

– Vi bliver altid klogere af at forstå og reflektere over historien. Jeg mener, at der er mange ting, der gentager sig selv over tid, og hvor historien kan hjælpe os med at forstå, hvad konsekvenserne bliver. På den måde tror jeg, at historien hjælper os alle med at forstå mulige scenarier for, hvordan fremtiden former sig. Det kaldes også erfaring. Bogen beskriver de forskellige faggruppers erfaringer i deres arbejdsliv – og det kan vi selvfølgelig lære af.

Hvilke konklusioner bider du mærke i?

– Konklusionen om overgangen fra den medinddragende ledelse til den systemdrevne ledelse er utrolig interessant. Min egen konklusion er, at den generelle udvikling over mod mere autokratiske ledelsesformer på mange måder har været skadelig for både arbejdsmiljø, motivation og kvalitet. Og at vi som faglig organisation skal arbejde mod denne udvikling. Pointen om, at gode kollegaer er yderst vigtige, er vel ikke ny eller overraskende – men det er stadig rigtig.

Hvad falder ellers i øjnene?

– De særlige forhold omkring it-faglig ledelse, hvor medarbejderne ofte er dygtigere end lederne. Det giver nogle muligheder, men også et stort ansvar, hvis man udnytter denne frihed. Jeg har set eksempler på it-specialister, der har lyttet så lidt på vandrørerne, at de traf de helt forkerte beslutninger. Visse tekniske beslutninger, som kan se simple ud, kan have store langsigtede, strategiske konsekvenser for virksomheden. Det er vigtigt at få sat ord på konsekvenserne af de arkitektur- og designbeslutninger, vi træffer.

Hvilke råd har du til de unge it-folk?

– De skal være opmærksomme på, at den ledelse, der er i virksomheden, kan have stor indflydelse på både deres faglige trivsel og deres velbefindende. Det er vigtigt at have nok selvtillid til at sige ledelsen imod. Og til om muligt at skifte job, hvis deres arbejdsforhold er for ringe.

Hvilken eftertanke sidder du med efter at have læst bogen?

– Jeg tror, at fagforeningerne har interesseret sig for lidt for ledelsesspørgsmålet i Danmark. Det har ligesom været et dogme, at ledelsen har ledelsesretten. Det tror jeg, vi skulle have anfægtet mere. Og så skal vi gøre det mere klart for vores medlemmer, at de kan blive nødt til at stemme med fødderne, hvis ledelsen er rigtig dårlig.

TITEL:
'Arbejdet forstået baglæns – erfaringer fra 40 års arbejdsliv'

FORFATTERE:
Mads Christoffersen, Lisbet Theilgaard og Niels Møller

OMFANG:
293 sider

PRIS:
249 kroner (vejledende)

FORLAG:
Frydenlund

Se mere på
arbejdetsmening.dk